

Силабус навчальної дисципліни
Методологія і планування наукових досліджень
 підготовки **доктора філософії**
(назва освітнього ступеня)
 спеціальності **263 «Цивільна безпека»**
(назва спеціальності)
 освітньо-наукової програми **«Цивільна безпека»**
(назва освітньої програми)

Статус дисципліни	Обов'язкова дисципліна, що формує універсальні навички дослідника
Мова навчання	українська
Факультет	Цивільної інженерії та екології
Кафедра	філософії
Контакти кафедри	УДУНТ ННІ «ПДАБА», каб. В-1306 (висотний корпус) Email: life.safety@pgasa.dp.ua
Викладач-розробник	Шаломов В.. к.т.н., доц.
Контакт викладача	shalomov.volodymyr@pdaba.edu.ua
Розклад занять	Посилання на сторінку розкладу занять на сайті академії
Консультації	Посилання на розклад консультацій на сторінці кафедри

Анотація навчальної дисципліни

Висвітлюються найважливіші підходи до формування особистості вченого та використання наукових знань у науковій діяльності. Спрямована на формування у здобувачів цілісного уявлення про науково-дослідний процес та логіку його побудови, розвитку здатності виконувати дослідження на засадах академічної доброчесності, поглиблення теоретико-методологічних знань та вироблення практичних навичок щодо планування основних етапів роботи над дисертацією, особливостей процесу її захисту в спеціалізованій вченій раді. Особлива увага приділяється методам і моделям оформлення результатів, процедурам ухвалення рішень, визначенню ефективності і впровадженню результатів наукових досліджень, кваліфікованому презентуванню та оприлюдненню досліджень та результатів дисертаційної роботи у провідних наукових виданнях, конференціях, конгресах, симпозіумах тощо. Оволодіння методологією досліджень, підходами, методами наукового пізнання, основними способами і прийомами емпіричного і теоретичного дослідження, технологіями їх практичного використання у науковій діяльності буде корисним і поза межами навчального процесу (під час ведення диспутів та критичного вибору найбільш аргументованих позицій).

	Години	Кредити	Семестр
			I
Всього годин за навчальним планом, з них:	90	3	90
Аудиторні заняття, у т.ч:	36		36
лекції	24		24
лабораторні роботи	-		-
семінари	12		12
Самостійна робота, у т.ч:	54		54
підготовка до аудиторних занять	36		36
підготовка до контрольних заходів	18		18
виконання індивідуальних завдань	-		-
Форма підсумкового контролю			залік

Мета дисципліни: формування у майбутніх докторів філософії знань з методології, теорії методу і процесу, методичного забезпечення науково-дослідної діяльності на етапах досліджень, розвиток умінь та навичок організації дослідницького процесу, формування культури та навичок проведення досліджень, впровадження їх результатів у практику діяльності.

Завдання дисципліни є теоретична підготовка докторів філософії з питань:

- формування науково-дослідного мислення;
- сутності понять і категорій методологій наукових досліджень;
- організації процесу наукового дослідження;
- вибору об'єктів наукового дослідження;
- застосування теоретичних та емпіричних методів дослідження;
- методик дослідження, їх змісту і принципів розробки;
- планування науково-дослідних робіт;
- принципів побудови наукового дослідження, розробки основних етапів та форм процесу наукового дослідження;
- організації науково-дослідної роботи;
- сутності понять гносеології і її місця в системі наукових знань;
- діалектики як системи принципів, законів і категорій;
- специфіки наукового пізнання та науково-дослідної діяльності
- типології методів наукового пізнання;
- сутності понять синергетики і евристики;
- змісту та структури процесу наукового дослідження;
- формування та обґрунтування наукових гіпотез;
- оволодіння традиційними та сучасними інноваційними методами проведення досліджень;
- інформаційного забезпечення процесу наукового дослідження
- оформлення результатів наукових досліджень та впровадження їх у практику;
- процедури підготовки до захисту, захист і оформлення документації за підсумками закінченого кваліфікаційного дослідження;
- визначення суспільної ефективності наукових досліджень;
- формування уявлень про роботу в науково-дослідному колективі.

Пререквізити дисципліни: «Філософія науки».

Постреквізити дисципліни: «Управління науковими проєктами»; «Науково-дослідна практика».

Компетентності (відповідно до освітньо-наукової програми «Цивільна безпека» СВО ПДАБА 263 PhD-24):

Загальні компетентності: **ЗК.1** Компетентність у самостійному проведенні наукових досліджень у галузі цивільної безпеки організації на рівні доктора філософії, проведення аналізу отриманих результатів, прийнятті обґрунтованих рішень у розв'язанні проблем та вирішенні науково-прикладних завдань. Здібності до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, обґрунтування та моделювання задач, аналізу інформації з різних джерел. Спроможність користуватися сучасними інформаційними технологіями. **ЗК.6** Компетентність у педагогічній діяльності щодо організації та здійснення освітнього процесу, навчання, виховання, розвитку і професійної підготовки студентів до певного виду професійно-орієнтованої діяльності. **ЗК.7.**Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності: **ФК.1** Компетентність у володінні інформацією щодо сучасного стану, тенденцій розвитку, проблематики та наукової думки у сфері цивільної безпеки. Компетентність у виявленні, постановці та вирішенні актуальних наукових задач та проблем в даній області. Здібності до проведення

оригінальних досліджень, якість яких відповідає національному та світовому рівням. Здатність самостійно планувати зміст та управляти часом підготовки дисертаційного дослідження.

Заплановані результати навчання (відповідно до освітньо-наукової програми «Цивільна безпека» СВО ПДАБА 263 PhD-24): ПРН1. Знання та розуміння методів наукових досліджень, вміння і навички застосовувати методи наукових досліджень на рівні доктора філософії. ПРН7. Вміння та навички відслідковувати новітні досягнення в професійній сфері та знаходити наукові джерела, які мають відношення до сфери наукових інтересів здобувача, працювати з різними джерелами, розшукувати, обробляти, аналізувати та синтезувати отриману інформацію. ПРН9. Вміння та навички планувати та управляти часом підготовки дисертаційного дослідження, формулювати мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, формувати структуру і розробляти план дослідження, створювати нові знання через оригінальні дослідження, якість яких відповідає вимогам рецензентів на національному та міжнародному рівнях. ПРН15. Самостійне виконання наукового дослідження та вибору методів дослідження. Точність та відтворюваність результатів дослідження.

Методи навчання: практичний, наочний, словесний.

Форми навчання: групова, індивідуальна.

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення: плакати і планшети; переносний проектор Multimedia Projector – EB-S72; переносний екран для перегляду аудіо і відео матеріалу, дозиметри ДБГ- 01Н.

1. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістовних модулів і тем	Кількість годин, у тому числі				
	усього	л	п	лаб	с/р
Змістовий модуль 1. Методологія і планування наукових досліджень.					
1. Поняття про науку, її суть, мета і завдання. Основні категорії науки. Суть і особливості процесу наукового пізнання.	7	2			5
2. Поняття методології, методу та прийомів у науковому дослідженні.	8	2	2		4
3. Методологічні підходи до визначення інтенсивності праці.	7	2			5
4. Методи та інструменти наукових досліджень.	8	2	2		4
5. Критерії оцінки наукових результатів в дослідженнях.	7	2			5
6. Комунікації в наукових дослідженнях.	8	2	2		4
7. Теоретичне узагальнення в системі наукового дослідження.	7	2			5
8. Проведення аналітичного дослідження явищ та процесів.	8	2	2		4
9. Інформаційне забезпечення наукового дослідження.	7	2			5
10. Моделювання в наукових дослідженнях.	8	2	2		4
11. Академічна доброчесність і етика наукових досліджень.	7	2			5
12. Оформлення результатів наукових досліджень.	8	2	2		4
Разом за змістовим модулем 1	90	24	12		54
Усього годин	90	24	12		54

2. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ зан.	Тема занять	Тривалість (годин)
Змістовий модуль 1. Методологія і планування наукових досліджень.		
1	Класифікація та характеристика науково-дослідницьких робіт. Сутність наукового дослідження. Види наукових досліджень.	2
2	Формулювання ідеї, визначення мети і завдань та методів наукового дослідження. Ідея. Методи наукового дослідження. Теоретичні методи наукового дослідження. Емпіричні методи наукового дослідження. Об'єкт і предмет наукового дослідження.	2
3	Проблемна ситуація в науці, обґрунтування актуальності теми. Постановка проблеми. Огляд літературних джерел.	2
4	Очікувані результати досліджень, їх наукова новизна та практична значущість. Наукова новизна. Практична значущість	2
5	Структура наукового дослідження. Загальна схема наукового дослідження. Композиція наукового дослідження. Структура дисертації.	2
6	Публікація результатів наукового дослідження. Загальні відомості. Наукова стаття. Тези наукової доповіді (повідомлення). Наукова доповідь (повідомлення). Оформлення наукових результатів за виконаною темою у вигляді наукового звіту за встановленими державними стандартами.	2
Разом за змістовим модулем 1		12
Разом		12

3. ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Змістовий модуль 1. Методологія і планування наукових досліджень.

№ п/п	Вид контролю	Кількість балів
1	Відвідування лекцій	12
2	Виконання та захист практичних робіт	48
4	Контрольна робота	40
	Разом:	100

Відвідування лекцій

Присутність студента на лекції оцінюється в – 1 бал.

Всього 12 лекцій.

Виконання та захист практичних робіт

Всього 6 практичних роботи. Максимальна кількість балів за одну роботу – 8.

Критерії оцінки практичних знань поточного контролю

№	Вид критерію	Зміст критерію	Кількість балів за 1
---	--------------	----------------	----------------------

з/п			змістовий модуль
1	Відвідування практичних занять	1 бал за відвідування студентом кожного практичного заняття	1
2	Якість виконання і захисту практичного завдання	Аспірант в повному обсязі виконав практичне завдання, відповів на запитання викладача, показав обізнаність.	7
		Завдання практичної роботи виконане в повному обсязі, але у відповіді на запитання викладача мали місце помилки, які не впливають в цілому на успішне виконання практичної роботи.	6-5
		Завдання практичної роботи виконане в повному обсязі, але у відповіді на запитання викладача мали місце принципові помилки, які не впливають в цілому на успішне виконання практичної роботи, а також допускаються принципові помилки при опрацюванні отриманих результатів.	4-3
		Практичне завдання виконане не в повному обсязі, при відповіді на запитання викладача мали місце принципові помилки.	2-1
		Аспірант проявив недбалість при виконанні практичної роботи і відмовився відповідати на запитання викладача.	0
		Разом:	0-8

Контрольна робота

Контрольна робота містить 4 запитання, на які аспірант зобов'язаний дати відповіді у письмовій формі, максимальна кількість балів при вичерпаній відповіді на одне запитання – 10.

Кількість балів за якість відповіді на одне запитання встановлюється:

10 балів – аспірант дав вичерпану відповідь на запитання, навів необхідні формули та залежності, графіки, схеми, технологічні параметри, дав на них ґрунтовні пояснення.

9-7 балів – аспірант дав повну відповідь на запитання, навів необхідні формули та залежності, графіки, схеми, технологічні параметри, але не дав достатніх пояснень до них.

6-4 балів – аспірант дав повну відповідь на запитання, але навів тільки частину необхідних формул чи залежностей, графіків, схеми, технологічні параметри, дав недостатні пояснення до них.

3-2 балів – аспірант розкрив суть запитання, але у відповіді допущені помилки, які принципово не впливають на кінцеву суть відповіді, зроблена спроба навести потрібні формули та залежності, графіки, схеми, технологічні параметри.

1 бал – аспірант частково розкрив суть запитання, у відповіді допущені грубі помилки.

0 балів – аспірант дав неправильну відповідь на запитання.

Підсумкова оцінка з дисципліни визначається за результатами змістового модуля 1.

4. ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика курсу передбачає відповідальність викладача і аспіранта; прозорість оцінювання; інформування та реалізацію політики академічної доброчесності. В освітньому процесу здобувачі вищої освіти та викладачі діють відповідно до нормативної бази академії. Курс передбачає індивідуальну та групову роботу в колективі. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. Передбачається систематичне відвідування аспірантами аудиторних занять, за винятком поважних причин.

Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Якщо здобувач вищої освіти був відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час консультацій викладача. Порядок зарахування пропущених занять здійснюється у формі усного опитування за підготовленим рефератом на відповідну тему. При цьому враховується причина пропущених занять; якщо заняття пропущене з поважної причини, то відпрацювання зараховується з коефіцієнтом 1,0: якщо заняття пропущене за відсутністю поважної причини - з коефіцієнтом 0,5.

Обов'язкове дотримання академічної доброчесності аспірантами. Аспіранти академії мають керуватися у своїй діяльності Кодексом академічної доброчесності Придніпровської державної академії будівництва та архітектури 2023 р., яким встановлено загальні моральні принципи та правила етичної поведінки.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей інших авторів;
- надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Дотримуємося Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату у ННІ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури». Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Якщо аспірант має сумніви або непевність, що його дії або бездіяльність можуть порушити Кодекс академічної доброчесності Академії, він може звернутися за консультацією до Комісії з питань академічної доброчесності.

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Самсонов В.В., Сільвестров А.М., Тачиніна О.М. Методологія наукових досліджень та приклади її використання: Навч. посібник. К.:НУХТ, 2022. – 385 с.
2. Методологія наукових досліджень: навч.посіб. / В.С. Антонюк, Л.Г. Полонський, В.І. Аверченков, Ю.А. Малахов. – К.: НТУУ «КПІ», 2015. – 276 с.
3. Данильян О.Г. Дзьобань О.Г. Методологія наукових досліджень : підручник. Харків : Право, 2019. 368 с.
4. Бірта Г.О. Бургу Ю.Г. Методологія і організація наукових досліджень: навч. посіб. К.: «Центр учбової літератури», 2014. 142 с.
6. Важинський С.Е., Щербак Т.І. Методика та організація наукових досліджень : Навч. посіб. /С. Е. Важинський, Т.І. Щербак. – Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. – 260с.

Допоміжна

ім. Петра Могили, 2009. 285 с..

2. Богачов А. Л. Філософська герменевтика: навч. посіб. Київ: «Курс», 2006. 406 с.
3. Гасяк О. С. Формальна логіка : короткий словник-довідник. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2014. 200 с.
4. Гусерль Е. Досвід і судження. Дослідження генеалогії логіки / Пер. і післямова В.Кебуладзе. Харків.: Фоліо, 2018. 372 с.
5. Діденко О. В., Шумовецька С. П. Основи наукової комунікації : навч. посіб. Хмельницький: Вид-во НАДПСУ, 2018. 166 с.
6. Добронравова І. С., Сидоренко Л. І. Філософія та методологія науки. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2008. 224 с.
7. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання ДСТУ 8302:2015. Електронний ресурс. Режим доступу: http://knmu.kharkov.ua/attachments/3659_8302-2015.PDF.
8. Конверський А.Є. Логіка: підручник. 2-ге вид. виправлене. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2017. 391 с.
9. Копанєва В. Бібліотека як центр збереження інформаційних ресурсів Інтернету: [монографія] / НАН України; Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2009. 198 с.
10. Свириденко Д. Б. Академічна мобільність: відповідь на виклики глобалізації: монографія. Київ: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2014. 279 с. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://enpuir.pnu.edu.ua/bitstream/123456789/6418/3/Akademichna%20mobilnist.pdf>.
11. Сурмін Ю. Майстерня вченого: Підручник для науковця. Київ: Навч. метод центр освіти в Україні, 2006. С.120-207.
12. Шемаєва Г. В. Електронні ресурси бібліотек України в системі наукових комунікацій: монографія. Харків: ХДАК, 2008. 289 с.

6. ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського [Електронний ресурс]. www.nbuv.gov.ua.
2. Віртуальний читальний зал ПДАБА / Кафедри / Кафедра Охорони праці, цивільної та техногенної безпеки / Методологія, організація та технологія наукових досліджень. – Режим доступу: <http://surl.li/ftmqhn>.

Розробник

(підпис)

(Володимир ШАЛОМОВ)

Гарант освітньої програми

(підпис)

(Анатолій БЄЛІКОВ)

Силабус затверджено на засіданні кафедри
охорони праці, цивільної та техногенної безпеки

(назва кафедри)

Протокол від «30» 08 2024 року № 1

Завідувач кафедри

(підпис)

(Анатолій БЄЛІКОВ)